

De Standaard

HET BOEK VAN YVES KIBI PUATI NELEN

'Ik weet niet of een Belg dit boek had kunnen schrijven'

Met een boek over Leopold II gaf historicus Adam Hochschild de toekomst van Antwerps stadsdichter Yves Kibi Puati Nelen mee vorm. 'Het is makkelijk om de ogen te sluiten voor de koloniale geschiedenis.'

Sam De Wilde

Zaterdag 11 februari 2023 om 3.25 uur

<p> Walter Saenen</p>

© Walter Saenen

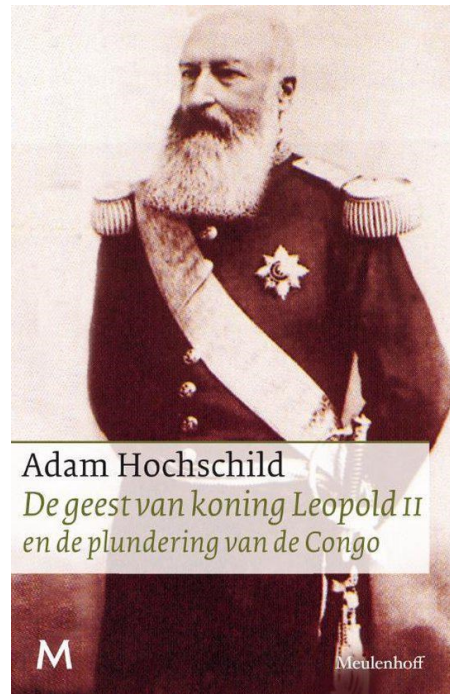
DE GEEST VAN KONING LEOPOLD II

Adam Hochschild

1998

‘Ik ben geadopteerd uit Congo-Kinshasa en heb uiteraard een gezonde interesse in mijn land van herkomst. Op school bleek het lessenpakket over de koloniale geschiedenis van België echter behoorlijk mager. Ik bleef op mijn honger zitten en moest zelf op zoek naar meer informatie. Zo ben ik via mijn adoptieouders uitgekomen bij De geest van koning Leopold II en de plundering van de Congo. Zij hadden het lijvige naslagwerk van de Amerikaanse historicus Adam Hochschild gelezen en hebben het mij onmiddellijk aangeraaden. Het werd een eerste dominosteen die mijn interesse in de Congolese cultuur heeft geactiveerd. Het heeft me naar andere boeken over Congo geleid en heeft me geholpen om dingen in gang te zetten. Zo ben ik me twee jaar geleden beginnen te trainen in de Centraal-Afrikaanse dichtvorm kasàlà. Ik start binnenkort met een studie Kiswahili en ik ga nu ook tentoonstellingen over Afrika organiseren, promoten en faciliteren.’

‘Hochschilds boek heeft met zijn gedetailleerde onderzoek naar de kolonisatie bij mij heel wat dingen losgemaakt. Het was belangrijk voor mijn identiteitsontwikkeling. Doordat ik ben opgegroeid in het land van mijn kolonisator zit ik natuurlijk in een spreidstand. Ik ben blij met de kansen die ik hier heb gekregen en had in Congo misschien niet dezelfde dingen kunnen verwezenlijken. Ik hou erg veel van mijn familie en van mijn ouders. Ik hou, in principe, van alle Belgen, maar de geschiedenis van hun relatie met mijn volk is heel dubieus. Alleen al het feit dat ik meteen de noodzaak voel om mijn dankbaarheid te vermelden is een soort van koloniaal residu in mijn hersenen. Dezelfde kansen zijn voor anderen vanzelfsprekend en zouden dat voor mij ook moeten zijn, maar als kind kreeg ik al zo vaak te horen dat ik blij moest zijn dat ik hier was. Je internaliseert die dingen, en zo blijft dat oude, koloniale gedachtegoed onbewust hangen.’

‘Hochschild's boek was niet alleen belangrijk voor mijn identiteit. Omdat het zo'n gefundeerd werk is, haalde ik er ook heel wat kennis uit. Dat de Afrikaanse taart in 1884 op de conferentie van Berlijn verdeeld werd, terwijl daar geen enkel Afrikaans staatshoofd aan tafel zat. Dat Leopold II als privépersoon een privégebied "kreeg" dat 77 keer groter was dan zijn eigen land. Dat de helft van het Congolese volk onder zijn bewind is uitgemoord. Dat hij de tweede grootste massamoordenaar uit de geschiedenis van de mensheid is. Dat hij meer doden op zijn geweten heeft dan Hitler. Dat hij Kongo-Vrijstaat verkreeg door te beweren dat hij er de Arabische slavernij zou uitroeien en er aan humanitair werk zou doen. Dat hij toen al wist dat er een ongelofelijke rijkdom aan rubber voor het grijpen lag en dat hij eigenlijk gewoon een gat in de markt zag. Dat een bedrijf als Umicore groot is geworden door de bodemrijksdommen uit de provincie - Katanga te roven.'

Op school

‘Ik weet niet of een Belg dit boek had kunnen schrijven. Het is heel interessant dat de mensenrechtencampagnes om alle wandaden in Congo aan te kaarten door niet-Belgen zijn opgestart. Ik weet niet of een Belgisch historicus even kritisch had kunnen zijn. Een Belg was hoe dan ook zalvender geweest, zou wellicht meer aandacht geschonken hebben aan de verwezenlijkingen. Aan de scholen, wegen en spoorwegen. Alleen moet je er dan wel bij vertellen dat er plots tien miljoen zieltjes verdwenen waren en dat er tijdens dat proces ettelijke handen werden afgekapt.’

‘Schaamte kan zwaar zijn, maar bewustzijn, gewoon bewustzijn, is al goed voor mij. Daar begint het mee. Dan kunnen we als gelijken de conversatie starten’

‘Omdat de koloniale geschiedenis van België te weinig aan bod komt op school, is het makkelijk om er de ogen voor te sluiten. Om te zeggen dat we met dat verleden niets meer te maken hebben. Ik begrijp het gevoel dat we niet persoonlijk verantwoordelijk zijn voor wat er in het verleden gebeurd is, maar met de Guldensporenslag hebben

we uiteindelijk ook niets te maken en de, overigens misplaatste, trots die daaruit gehaald wordt, is niet echt evenredig met de schaamte over de kolonisatie. Begrijp me niet verkeerd. Wij kunnen niets doen aan wat er gebeurd is, dus mensen hoeven zich daar niet voor te schamen, liever niet zelfs. Schaamte kan zwaar zijn, maar bewustzijn, gewoon bewustzijn, is al goed voor mij. Daar begint het mee. Dan kunnen we als gelijken de conversatie starten. Dan kunnen we bijvoorbeeld praten over een restitutiebeleid. Dan kunnen we, buiten het nog steeds heersende paradigma van de ontwikkelingssamenwerking om, praten over samenwerking met Afrika. Dan kunnen we zonder neokolonialistische bril kijken naar een continent dat eigenlijk de toekomst van de wereld vormt.'

'Moeten we dit boek dan verplichten op school? Nee, we moeten het niet door de strot rammen, dan gaan mensen er een aversie tegen krijgen. Ik denk dat we mensen moeten prikkelen om het gesprek aan te gaan, hen laten inzien dat ze daar zelf baat bij hebben.'

Yves Kibi Puati Nelen (38) is een van de onafhankelijke Antwerpse stadsdichters, community builder bij De Stuyverij in Borgerhout en bezieler van het dichterscollectief Proza-K.

Verschenen op zaterdag 11 februari 2023

LEES MEER

04/02/2023 | HET BOEK VAN JOZEFIEN DAELEMANS

Jozefien Daelemans: 'Eindelijk keek ik niet langer door mannenogen naar mezelf'

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20230203_96122451)

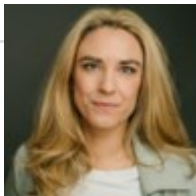
28/01/2023 | HET BOEK VAN REGULA YSEWIJN

'Dankzij Jane Austen weet ik: vrouwen mogen meer zijn dan muurbloempjes'

(https://www.standaard.be/cnt/dmf20230127_96811089)

21/01/2023 | HET BOEK VAN NATALI BROODS

'Het gaat over ons': waarom Natali Broods 'Drift' zo'n geweldig boek vindt (https://www.standaard.be/cnt/dmf20230120_97237956)

f (<https://www.facebook.com/destandaard/>) **t** (<https://twitter.com/destandaard>)

i (<https://www.instagram.com/destandaard/>)

Krijg een bericht bij belangrijk nieuws met onze app DS Nieuws

Download de app >

RADAR / zoekt elke week
de beste cultuurtips

[\(/www.standaard.be/radar\)](https://www.standaard.be/radar)

